हितः पूज्यत्वप्रयोजकः स च प्रागभावोऽत्यान्ताभावश्च क्वचित्"। देवप्रतिष्ठादयोऽप्यत्र

तत्र विहितनक्षत्रलग्नादिकं मु०चि० उक्तं यथा

"जलाशयारामसुरप्रतिष्ठा सौम्यायने जीवशशाङ्कशुक्रे। दृश्ये, मृदुक्षिप्रचरध्रुवे स्यात्पक्षे सिते स्वृक्षतिथिक्षणे वा। रिक्तारवर्जे दिवसेऽतिशस्ता शशाङ्कपापैस्त्रिभवाङ्गसंस्थैः। व्यष्टान्त्यगैः सत्खचरैर्मृगेन्द्रे सूर्यो, घटे को, युवतौ च विष्णुः। शिवो नृयुग्मे, द्वितनौ च देव्यः, क्षुद्राश्चरे, सर्व इमे स्थिरर्क्षे। पुष्ये ग्रहा, विघ्नपयक्षसर्पभूतादयोऽन्त्ये, श्रवणे जिनश्च"।

"देवप्रतिष्ठायां तु विशेषस्तत्र वशिष्ठः "अथ प्रतिष्ठां कथयामि सम्यक् शिवस्य विष्णोस्त्वथ वा परेषाम्। सौम्यायने देवगुरौ च शुक्रे सन्दृश्यमाने परिचारकाणाम्"। शिवविष्णुग्रहणं प्राधान्यख्यापनार्थम्। अत्र सौम्यप्रकृतीनां देवानामुत्तरायणे स्थापनमुक्त्वा उग्रप्रकृतीनां दक्षिणायनेऽपि कार्यं तदुक्तं वैखानससंहितायाम् "मातृभैरववाराहनारसिंहत्रिविक्रमाः। महिषासुरहन्त्री च स्थाप्या वै दक्षिणायने"। इति शैवसिद्धान्तशेखरे तु "श्रेष्ठोत्तरे प्रतिष्ठा स्यादयने मुक्तिमिच्छताम्। दक्षिणे तु मुमुक्षूणां मलमासे न सा द्वयोरिति" इत्युक्तम्। अत्र दक्षिणे तु मुमुक्षूणामित्यपि मातृभैरवेत्यादिपरतया योज्यमन्यथा प्रतिपदं मासगणना वशिष्ठादिषु न युज्येत यदाह वसिष्ठः "मासे तपस्ये तपसि प्रतिष्ठा धनायुरारोग्यकरी च कर्त्तुः। चैत्रे महारुग्भयदा च शुक्रे समाधवे पुत्रधनाप्तये स्यात्"। नारदोऽपि "विचैत्रेष्वेव मासेषु माघादिषु च पञ्चसु"। वसिष्ठः "आषाढमासादिचतुष्टयेऽपि कलत्रसन्तानविनाशदा स्यात्। ऊर्जे च कर्तुर्निधनप्रदा च सौम्ये सपौषेऽखिलदुःखदा स्यात्। बलक्षपक्षः शुभदः समस्तः स दैव तत्राद्यदिनं विहाय। अन्त्यत्रिभागं परिहृत्य कृष्णपक्षोऽपि शस्तः खलु पक्षयोश्च। रिक्तावमत्यक्तदिनेष्वनिन्द्ययोगेषु वैनाशकवर्जितेषु। दिने महादोषविवर्जिते च शशाङ्कताराबलसंयुते च"। वैनाशकनक्षत्राणि नारदेनोक्तानि "जन्मभाद्दशमं कर्म सङ्घातर्क्षञ्च षोडशम्। अष्टादशं सामुदयं त्रयोविंशं विनाशभम्। मानसं पञ्चविंशर्क्षं नाचरेच्छुभमेषु तु"। इति अथ तिथीनाह नारदः। "यद्दिनं यस्य देवस्य तद्दिने तस्य संस्थितिः। द्वितीयादिद्वयोः पञ्चम्यादितस्तिसृषु क्रमात्। दशम्यादि चतसृषु पौर्णमास्यां विशेषतः। मुख्यतिथ्यसम्भवे उक्ततिथौ स्थापनं कार्यम्" इत्यर्थः। अथ वारानाह नारदः "कुजवर्जितवारेषु कर्त्तुः सूर्ये बलप्रदे। चन्द्रताराबलोपेते पूर्वाह्णे शोभने दिने"। इति प्रत्येकं वारफलमाह वसिष्ठः "कीर्तिप्रदं क्षेमकरं कृशानुभयप्रदं वृद्धिकरं दृढं च। लक्ष्मीकरं सुस्थिरदं त्विनादिवारेषु संस्थापनमामनन्ति"। अथ देवप्रतिष्ठानक्षत्राणि "हस्तत्रये मित्रहरित्रये च पौष्णद्वयादित्यसुरेज्यभेषु। स्यादुत्तराधातृशशाङ्कभेषु सर्वामरस्थापनमुत्तमं सत्"। अत्र षोडशभानि ध्रुवभृदुक्षिप्रलघुरूपाणि एवोक्तानि तत्र ग्रन्थकर्त्रा जलाशयारामसुरप्रतिष्ठा नक्षत्राणि बहुधातुल्यत्वादेतानि उक्तानि द्वित्राणि तु भिन्नानि तान्युक्तविशेषवचनेभ्योऽवसेयानि। देवताघटनमुहूर्तस्तु उच्यते मया तत्र दीपिका "ध्रुवलघुमृदुवर्गे वारुणे विष्णुदैवे मरुददितिधनिष्ठे शोभने वासरे च। त्रिदशमदनजन्मैकादशे ३।१०।७।१।११। शीतरश्मौ विबुधसुकृतिरिष्टा नाडिनक्षत्रहीने" इति। नाडिनक्षत्राणि वैनाशिकनक्षत्राणि। अथ देवताप्रतिष्ठायां सामान्यतो लग्नशुद्धिं देवताविशेषे च तथा। पादोनोपजातिकाभ्यामाह शशाङ्केति। जलाशयप्रतिष्ठायामारामप्रतिष्ठायां च सुलग्नमात्रं विचार्यं देवप्रतिष्ठायां शशाङ्कश्चन्द्रः पापाः सूर्यभौमशनिराहुकेतवस्तैस्त्रिभवाङ्गसंस्थैस्तृतीयषष्ठैकादशस्थानस्थितैरुपलक्षिते लग्ने। तथा सत्खचरैः सोमबुधगुरुशुक्रैर्व्यष्टान्त्यगैरष्टमद्वादशव्यतिरिक्ताखिलस्थानस्थैः सद्भिर्देवप्रतिष्ठातिशस्ता तदुक्तं रत्नमालायाम्। "केन्द्रत्रिकोणभवमूर्तिषु सद्ग्रहेषु चन्द्रार्कभौमशनिषु त्रिषडायगेषु। सान्निध्यमेति नियतं प्रतिमासु देवः कर्तुः सुखार्थसुतसम्पदरोगता च। सौम्या लग्नाद्याश्रिता मूर्तिपूर्वान् भावान् वीर्यैरुत्कटावर्द्धयन्ति। षष्ठं हित्वाभावमेते हि तत्र शत्रुध्वस्तिं कर्त्तुरुत्पादयन्ति"। शनिग्रहणं राहुकेत्वोरप्युपलक्षणं यदाह वसिष्ठः "सूर्यैन्दुभौमार्क्यहिकेतवश्च लग्नस्थितानैधनदाश्च भर्तुः। सौम्यग्रहा लग्नगतास्तदैव ह्यायुर्बलारोग्यकराश्च नूनम्"। अन्यच्च तत्रैव "सर्वे ग्रहानैधनदास्त्वजस्रं सौम्या असौम्याः खलु मृत्युसंस्थाः" इति अथ प्रसङ्गान्नवांशविचारः तत्र स्थिरद्विस्वभावनवांशाग्राह्या न चरांशस्तत्रापि तुलांशः साधीयान् यदाह वसिष्ठः "पञ्चेष्टकैः जीवशशाङ्कसूर्यमुख्यग्रहैः सौम्यनवांशयुक्तैः लग्ने